

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 35. broj

29. kolovoza 2024.

cijena 300 Ft



Dužijanca u Čavolju

FOTO: STIPAN BALATINAC

6. stranica



50 godina kašadske crkve

7. stranica



Druženje u Potonji

12. stranica



Tamburaško prijateljstvo

15. stranica

Isplati se

Ljeto je uvijek vrijeme za organiziranje kampova. Brojne hrvatske ustanove, udruge i samouprave koriste ljetni odmor za okupljanje mladih članova hrvatske zajednice jer je to razdoblje bez školskih obveza, pa je mnogo lakše koncentrirati se na druge aktivnosti. Zajednica koja se brine o svojim budućim naraštajima tu mogućnost svakako može iskoristiti za usmjeravanje mladeži na ljubav prema svojem jeziku, kulturi, tradiciji, rodnome kraju, zajednici itd. Nije mala stvar organizirati bilo koji kamp, znam i po svojem iskustvu. Velika je to odgovornost, a dosta posla ima i oko osiguranja uvjeta, usklađivanja programa, a treba smisliti dvije inačice programa jer se obično aktivnosti održavaju na otvorenom. Ako planove promijene loši vremenski uvjeti, treba imati i drugu inačicu programa jer su djeca ili mladi uvijek željni nečeg novog, vole biti u pokretu, a ipak nije cilj tih kampova da se djeca tjedan dana zabavljaju svojim telefonima kao što to mnogi od njih rade tijekom ljetnog odmora. Kamp je velika mogućnost za odgoj jer se uz slobodne aktivnosti, koje su i djeci po volji, mogu nuditi i sadržaji koji ih usmjeravaju k pravom shvaćanju vrijednosti. To je vrijeme kad im je lako otvoriti oči za važnost međuljudskih odnosa, ljepotu druženja u odgovarajućem društvu u kojem se događaju mnoge vrijednosti. Napor je velik, ali se isplati jer se u tim kampovima koncentrirano njeguje sve ono što čini hrvatsku zajednicu. U tim je kampovima u slobodnom i prijateljskom okruženju sve lakše. Ti će kampovi zauvijek ostati u sjećanju sudionika. Sjetimo se samo tamburaških kampova, u kojima se odgajaju generacije tamburaša, ili folklornih, filmskih, vjerskih, jezičnih i tradicijskih kampova u kojima se intenzivno njeguje jezik, jača osjećaj pripadnosti hrvatskoj zajednici, u kojima se usvajaju mnoga saznanja o Hrvatima. Sve su to kampovi koji su iznimno važni za budućnost hrvatske zajednice. Uz to kampovi odgajaju i odrasle. Naime, u cilju uspjeha oni se također više udruže, surađuju, kontaktiraju, upoznaju, povezuju i jačaju međusobno zajedništvo. Nadam se da će i ubuduće biti mnogih kampova te da će biti i više materijalnih potpora za njih jer se oni zajednici doista isplate.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Njih pohađa, što u vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji, osamstotinjak polaznika. Nije to mala brojka ako je usporedimo s nekim drugim brojkama. Zamislite, to je i 1600 roditelja, 3200 baka i djedova, a gdje su najbliži rođaci, kumovi i prijatelji...”



Polako, ali sigurno dolaze nam tjedni koji će biti u znaku aktivnosti mjesnih i državnih organizacija, udruga i institucija Hrvata u Mađarskoj. Ljeto, ako kalendarSKI i ne, ali nekako simbolično, u našim glavama završava početkom školske godine. A ona počinje 2. rujna. Tad roditelji i djeca ponovno staju u red školskih obveza, a nastavnici, pa tako i u narodnim školama, ponovno ulaze u razrede radi ostvarivanja ciljeva koji opravdavaju i samo postojanje institucionalnog obrazovanja na jeziku narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Kakav je danas položaj nastave hrvatskog jezika? Poučava se na satima Hrvatskog jezika i književnosti, na satima Zemljopisa, Povijesti i na satima određene skupine predmeta prema pedagoškom planu dvojezičnih mađarsko-hrvatskih škola. Takvih u održavanju vrhovnog političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, HDS-a, ima tri. U tim trima institucijama HDS može u skladu sa svojom obrazovnom politikom ostvarivati brojne sadržaje i oblikovati nastavnički kolektiv i program škola u skladu s odredbama državnog obrazovanja u Mađarskoj, posebice odredbama koje se odnose na mogućnosti ostvarivanja tipova narodnosnog obrazovanja.

U svojem održavanju danas, 2024. godine, Hrvatska državna samouprava ima tri odgojno-obrazovne školske institucije u trima, nazovimo to tako, regijama u kojima žive Hrvati u Mađarskoj. Od 2000. godine u svojem održavanju ima Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom u Santovu, od 2013. Hrvatski vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i učenički dom Miroslava Krležu u Pečuhu, a 2017. godine utemeljila je Hrvatski vrtić i osnovnu školu „Mate Meršić Miloradić” u Sambotelu. U Santovu djeluju vrtić i osnovna škola, u Pečuhu vrtić, osnovna škola i gimnazija, a u Sambotelu trenutačno vrtić i osnovna škola. Planira se otvorenje gimnazije i učeničkog doma. Navedene institucije ostvaruju dvojezični program, domalo svi pedagozi i zaposlenici znaju hrvatski. Osigurana je jezična klima za nesmeta-

nu komunikaciju na hrvatskom jeziku s učenicima na satima i izvan sata u sklopu svih školskih aktivnosti. Rekli bismo kako su osigurani idealni uvjeti za usvajanje hrvatskog jezika na razini materinskog jezika. Kakvi se rezultati pri tome postižu, znaju više oni koji su u svakodnevnom radu s učenicima kao i roditelji te sami učenici. Navedene su tri institucije perjanice učenja hrvatskog jezika u Mađarskoj. Njih pohađa, što u vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji, osamstotinjak polaznika. Nije to mala brojka ako je usporedimo s nekim drugim brojkama. Zamislite, to je i 1600 roditelja, 3200 baka i djedova, a gdje su najbliži rođaci, kumovi i prijatelji...

Ovdje bih spomenula i neke druge dvojezične mađarsko-hrvatske škole u Mađarskoj koje nisu u održavanju HDS-a. Jedina je mjesna hrvatska samouprava koja u svojem održavanju ima školu Hrvatska samouprava Koljnofa. Ona je održavatelj Osnovne škole i čuvarnice Mihovila Nakovića. Školu je mjesna hrvatska samouprava preuzela 1. rujna 2014. kako bi nakon dvije godine, 1. rujna 2016., preuzela i održavanje vrtića. Zanimljivo je kako to, iako postoje mogućnosti, dosad nije slijedila nijedna mjesna hrvatska samouprava u Mađarskoj. Tu je i dvojezični Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom u Budimpešti te osnovna škola s dvojezičnom nastavom na hrvatskom i mađarskom jeziku u Petrovu Selu.

Uz spomenute tu je i tridesetak škola u kojima se u nekom vidu odvija nastava hrvatskog jezika kako na osnovnoškolskoj tako i srednjoškolskoj razini. U osnovnim školama uz par iznimaka (gdje se nastava odvija u okviru kružoka ili tek par sati tjedno) hrvatski jezik uči se kao narodnosni jezik, dakle pet sati tjedno uz jedan sat predmeta Narodopis tjedno. U srednjim školama, a takvih je svega nekolicina, hrvatski jezik uči se u satnici stranog jezika ili u obliku kružoka. O brojkama ćemo nekom drugom prilikom jer su i one nadasve zanimljive.

Branka Pavić Blažetin

Međunarodni stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike iz hrvatske manjine i hrvatskog iseljeničtva

Međunarodni stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnike hrvatske manjine i hrvatskog iseljeničtva u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO) održan je od 17. do 20. srpnja na Filozofskom fakultetu u Splitu. Među polaznicima bilo je 15 učitelja iz narodnosnih škola s predmetnom nastavom hrvatskog jezika iz Mađarske. Njihovo se sudjelovanje na skupu odvijalo posredstvom Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra, čija je ravnateljica Zsanett Vörös također sudjelovala na skupu.



Sudionici seminara

Radni dio programa odvijao se na Filozofskom fakultetu u Splitu, a teme koje su se obrađivale uključivale su digitalne obrazovne sadržaje za učenje, različite pristupe i metode u nastavi, hrvatsku baštinu u obliku kulturne, glazbene i umjetničke baštine.

Skup su otvorili predstavnici Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, v. d. ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje prof. Dario Kurtić.

Potom su održana dva plenarna predavanja. Predavanje „Različiti pristupi nastavi – početna procjena na primjerima nastave hrvatskog jezika“ održale su dr. sc. Marijana Češi (Agencija za odgoj i obrazovanje), profesorica Meri Farac Jemrić (OŠ Rudeš) i profesorica Vedrana Močnik (Gimnazija Čakovec), a Ljerka Čulina predavanje „Digitalni obrazovni sadržaji za učenje i poučavanje CARNET“.

Rad je nastavljen u skupinama na radionicama. Povijesnu radionicu „Dioklecijan i njegova palača“ vodila je profesorica Marija Krstinić iz Osnovne škole Split 3, dok je likovnu radionicu „Hrvatska kulturna baština kao poticaj za likovno stvaralaštvo“ vodio profesor Blaga Petreski iz AZOO-a. U poslijepodnevnom i večernjim satima prvog dana stručnog skupa polaznici su imali slobodno vrijeme.

Drugi dan skupa bio je u znaku dvaju plenarnih izlaganja. Izlaganje „Jezične djelatnosti slušanje i čitanje – aktivnosti iz nastavne prakse“ održale su dr. sc. Marijana Češi iz AZOO-a, profesorica Meri Farac Jemrić iz OŠ Rudeš i profesorica Vedrana Močnik iz Gimnazije Čakovec. Izlaganje „Povijest i važnost Salone“ održao je izv. prof. dr. sc. Ivan Matijević s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Rad je nastavljen u skupinama na povijesnoj i likovnoj radionici te jezičnoj radionici „Početna procjena“ koju su vodili dr. sc. Marijana Češi, profesorica Meri Farac Jemrić i profesorica Vedrana Močnik. Istoga dana nakon ručka u poslijepodnevnom satima polaznici su uz stručnog vodiča obišli obližnju Tvrđavu Klis.

Treći dan skupa sudionici su imali dva plenarna predavanja. Marica Tadin iz OŠ Majstora Radovana iz Trogira održala je predavanje „Tradicijska glazba otoka Brača – odraz u Nazorovom stvaralaštvu“, a prof. dr. sc. Ivana Tomić-Ferić, dr. sc. Maja Milošević Carić i Mirko Jankov, mag. mus. s Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu izlagali su na temu „Umjetnička i tradicijska glazba Dalmacije nekada i danas“. Rad je nastavljen na radionicama, a poslijepodne i večer bili su slobodni za polaznike skupa.

Posljednji, četvrti dan skupa (subota) bio je u znaku dvaju plenarnih predava-

nja u prijedpodnevnim satima. Predavanje „Između otoka i planina: prirodna raznolikost Srednje Dalmacije“ održao je Ivica Borić iz Srednje strukovne škole bana Josipa Jelačića u Sinju, a predavanje „Prosvjetno-kulturna manifestacija Nazorovi dani“ Sanja Nejašmić iz OŠ Vladimira Nazora iz Postira.

Usljedila je svečana podjela potvrda o sudjelovanju za sudionike skupe. U poslijepodnevnom satima, nakon ručka, sudionici četverodnevnog stručnog skupa uz stručnog vodiča obišli su znamenitosti grada Splita – Galeriju Meštrović, Dioklecijanovu palaču, Salonu i Gospin otok.

„Skup koji je organiziran za učitelje pripadnike hrvatske nacionalne manjine i hrvatskog iseljeničtva iznimno je dobra mogućnost za učitelje da se naoružaju novim metodama i pristupima u poučavanju hrvatskoga jezika kojim će se moći koristiti tijekom školske godine u nastavi. Imali smo priliku slušati izvrsne stručnjake, dobili smo mnoštvo informacija, spoznaja i doživljaja u sklopu skupa i usavršavali naš hrvatski u okruženju izvornih govornika u matičnoj zemlji“, izjavila je za Hrvatski glasnik ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös.

Branka Pavić Blažetin

Odluka o dodjeli financijskih sredstava programima/projektima organizacija hrvatske nacionalne manjine za 2024. godinu



Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je Odluku o dodjeli financijskih sredstava programima/projektima organizacija hrvatske nacionalne manjine za 2024. godinu.

Na temelju provedenog Javnog natječaja za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2024. godinu i prijedloga Povjerenstva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za dodjelu financijske potpore programima i projektima Hrvata izvan Republike Hrvatske donesena je

Odluka o dodjeli financijskih sredstava programima/projektima organizacija hrvatske nacionalne manjine za 2024. godinu.

Program potpore hrvatskoj nacionalnoj manjini u europskim državama ima kao cilj jačanje položaja hrvatskih manjinskih zajednica u političkom i društvenom životu država u kojima žive te pridonosi

očuvanju hrvatske kulture, baštine i jezika kao i jačanju hrvatskog zajedništva, a provodi se u suradnji s nadležnim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske.

Donosimo popis poduprtih programa/projekata i iznos dobivene potpore organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj za 2024. godinu.

MAĐARSKA			
Redni broj	Naziv prijavitelja programa/projekta	Naziv programa/projekta	Odobreno (EUR)
1.	Bunjevačka „Zlatna grana” – Kulturális Egyesület	Očuvanje bunjevačkih tradicija u 2024.	2.000,00
2.	Collegium Croaticum, Hrvatski internat	Collegium Croaticum	20.000,00
3.	Croatica, neprofitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost	Iza vrata – Dječja poezija Katarine Gubinski Takač i „Sim tam po jadranskoj osmici” – knjiga Josipa Mihovića	5.000,00
4.	Državna udruga šokačkih Hrvata	Druženje uz upoznavanje santovačke šokačke kulture i tradicije	4.000,00
5.	HOŠIG Zaklada za hrvatsku prosvjetu i kulturu	HOŠIG i VII. gimnazija iz Zagreba – prijateljstvo preko granica i Iz riznice hrvatskih riječi – knjige za poklon učenicima HOŠIG-a	9.000,00
6.	Hrvati – Horvátok Egyesület	Koljnof kao pramemorija i Priča o Kroidima ide dalje	4.000,00
7.	Hrvatska državna samouprava	Državni kamp hrvatskoga jezika i kulture 2024.	20.000,00
8.	Hrvatska izvorna folklorna grupa	Putevima naših predaka / televizijski dokumentarni film	5.000,00
9.	Hrvatska samouprava Kerestura	Jesenski programi u Keresturu	2.000,00
10.	Hrvatska samouprava Budimpešte	Stopama gradišćanskih Hrvata – stručno putovanje u pradomovinu i Hrvatski obiteljski piknik u Gradskom parku	12.000,00

MAĐARSKA			
Redni broj	Naziv prijavitelja programa/projekta	Naziv programa/projekta	Odobreno (EUR)
11.	Hrvatska samouprava Eržebetvaroša	Jezični plesni tabor na Balatonu i Sveti Nikola i Božićni koncert	7.000,00
12.	Hrvatska samouprava Gare	Materice i Oci, tradicionalni blagdan bunjevačkih Hrvata	3.500,00
13.	Hrvatska samouprava Hrvatskoga Židana	Tradicionalni Hrvatski bal u Hrvatskom Židanu	1.600,00
14.	Hrvatska samouprava Koljnofa	Klub najmanjih Pelikani	2.000,00
15.	Hrvatska samouprava Narde	Mlada misa i Hrvatski dan u Nardi	6.000,00
16.	Hrvatska samouprava Salante	Hrvatski dan u Salanti i Upoznavanje matične domovine	3.500,00
17.	Hrvatska samouprava Senandrije	200. obljetnica rođenja Franje Stazića II.	12.000,00
18.	Hrvatska samouprava Staroga Budima – Bekasmeđera	1. Festival hrvatskih klapa u Mađarskoj	1.500,00
19.	Hrvatska samouprava Sumartona	Festival „Zlevanka, vino i tambure”	4.000,00
20.	Hrvatska samouprava Vršende	Šokački piknik i ponovno izdanje nosača zvuka „Pivaj lip ti Vršenska seko”	2.000,00
21.	Hrvatski vrtić i osnovna škola Mate Meršića Miloradića	Nastavni materijal za učenje hrvatskog jezika učenicima izvan Republike Hrvatske i Osnivanje knjižnice u obrazovnom centru Mate Meršića Miloradića	15.000,00

MAĐARSKA			
Redni broj	Naziv prijavitelja programa/projekta	Naziv programa/projekta	Odobreno (EUR)
22.	Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krleže	Mala škola tamburice	3.500,00
23.	Hrvatsko kulturno društvo Gradišće	PETNO festival 2024.	4.000,00
24.	Koljnofsko hrvatsko društvo	Očuvanje hrvatskoga jezika i kulture u Koljnofu	8.000,00
25.	KUD „Tanac“	Dobro došli, naši mili gosti – međunarodni hrvatski festival i Od Poklada do Božića	4.000,00
26.	Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj	MiCROfon 2024.	5.000,00
27.	KUME Etno-Memoriális És Információs Centrum a Grádistryei Horvátokért Alapítvány	„Poveži nas više“	2.000,00
28.	Matica hrvatska Sopron Egyesület	Međunarodni književni susreti u Koljnofu	2.400,00
29.	Savez Gradišćansko-hrvatskih organizacija u Ugarskoj	Začnimo na novič	3.000,00
30.	Soproni „Čakav katedra“ Egyesület	Čakavska tema III.	1.500,00
31.	Szent Kvirin Egyesület	Plete se mriža sv. Kvirina	2.000,00
32.	Udruga Savez Hrvata u Mađarskoj	Državni programi i priredbe udruge u 2024.	5.000,00
33.	Udruga za Hrvate u Salanti	Djelovanje udruge	1.000,00
34.	„Vidéki Értékek“ Gazdaság	„Samo je vu gorica j življenja pravi raj“	2.000,00
35.	Vjerska te kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi	Za uspješni rad hrvatske zajednice u Vršendi	2.000,00
36.	Zaklada za hrvatsko školstvo u Mađarskoj	Djelovanje Zaklade	2.000,00
37.	Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj	V. Hrvatski državni vjerski kamp	3.500,00
38.	Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj	Stručno putovanje u Zagreb i Ernest Barić: „Iz te krasne Podravine – povijest, pučka kultura i jezik podravskih Hrvata u Mađarskoj“	8.000,00

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske ili osoba koju čelnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske ovlasti potpisat će s organizacijama hrvatske nacionalne manjine (dobitnicima financijske potpore iz točke I. Odluke) ugovore o dodjeli financijske potpore najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja Odluke.

Branka Pavić Blažetin • Izvor: hrvatiizvanrh.gov.hr

„Istraživanja o prošlosti Hrvata u Mađarskoj“

U organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske državne samouprave u Hrvatskom klubu „August Šenoa“ 30. svibnja održan je okrugli stol „Istraživanja o prošlosti Hrvata u Mađarskoj“. „Okrugli stol održan je u sklopu projekta ‘Monografija Hrvata u Mađarskoj’ te su prikazani rezultati dosadašnjih istraživanja“, rekao je, pozdravljajući nazočne, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin.



Dinko Šokčević i György Lukács

Okrugli stol i predavanja održani su na mađarskom jeziku. Predavači su bili: Zoltán Gózszy (s temom „A magyarországi horvátok történetére vonatkozó források a 19. század első feléből“), Ádám Schwarczwölder („A magyarországi horvátok történetének dualizmus-kori forrásai“), Árpád Hornyák („A magyar kormányok nemzetiségi politikája 1918-1945“), György Lukács („Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége (1947-1990): kisebbségi érdekképviselő a második világháborút követő időszak Magyarországon“), Péter Bedők („Horvátok a Hortobágyon. A hortobágyi zárt táborkba hurcolt magyarországi horvátok története“). Okrugli stol moderirao je Dinko Šokčević.

Razgovaralo se o izvorima za istraživanja povijesti Hrvata u Mađarskoj iz prve polovine 19. stoljeća, o izvorima o povijesti Hrvata u Mađarskoj iz razdoblja dualizma, o narodnosnoj politici mađarskih vlada između 1918. i 1945., o tome kako je DSJS u Mađarskoj zastupao manjinske zajednice u razdoblju nakon Drugog svjetskog rata, između 1947. i 1990. u Mađarskoj, o Hrvatima u Hortobágyu i povijesti Hrvata iz Mađarske koji su deportirani u logore u Hortobágy.

Projekt se ostvaruje uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

Tradicionalna žetvena svečanost bunjevačkih Hrvata

Dužijanca u Čavolju

U suorganizaciji hrvatskih samouprava Čavolja i Sentivana te uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije 27. srpnja u Čavolju je priređena Dužijanca – tradicionalna žetvena svečanost bunjevačkih Hrvata.



Članovi domaćeg KUD-a u žetvenoj povorci

Priredba je započela svečanom povorkom sudionika u narodnim nošnjama kroz središte naselja uz sudjelovanje članova čavoljskog Bunjevačkog kulturnog kruga kojima su se priključili i plesači iz susjednog Sentivana te članovi bajskog KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“. Povorku domaćina predvodile su predsjednica Hrvatske samouprave Čavolja Zita Ostrogonac Kiss i čavoljska načelnica Anita Csala.

Nakon mimohoda sudionici i gosti sudjelovali su na misnom slavlju koje je u župnoj crkvi Preobraženja Gospodnjeg predvodio vlč. Sabolč Tomašković, a s njime suslužio čavoljski župnik vlč. Gábor Muka.



Sudionici „Dužijance“ ispred župne crkve u Čavolju

Na početku mise vlč. Sabolč Tomašković uvodno je naglasio kako „na dužijanci zahvaljujemo Bogu za urod pšenice, ali Božji dar nije samo ljetina nego prije svega obitelj i blagoslov“.

Svojim pjevanjem misno slavlje uljepšali su Mješoviti crkveni zbor santovačkih Hrvata pod vodstvom župnoga kantora Zsolta Siroka, čitanje i molitva vjernika, santovački sakristant Stipa Gorjanac te sudionici programa u izvornim bunjevačkim nošnjama. Na kraju mise velečasni Sabolč Tomašković posvetio je plodove žetve i žetveni vijenac, a ispred župne crkve i žetvene alate.

„Prije nekoliko godina razmišljali smo da bismo i ljeti trebali organizirati veliku kulturnu priredbu. Naime, poslije poklada i prela nismo imali prigodu da se sretnemo cijele godine. Počeli smo s plesačnicom, koja je s vremenom proširila svoje okvire, pa su mnogi te ljetne programe nazvali ljetnim prelom ili priredbom za blagdan svete Ane. Kad je prije nekoliko godina Čavoljska kulturna udruga slavila svoju okruglu obljetnicu, na taj smo ljetni program pozvali domaće i pre-

kogranične kulturne skupine. Današnja je kulturna priredba vezana uz staru žetvenu tradiciju: dužijancu. U narodnu nošnju odjeveni stari i mladi u povorci uz tamburašku pratnju obišli su čavoljske ulice noseći stare alate s kojima se nekada vršila kosidba žita. Dužijanca je uvijek proslavljena misnim slavljem te posvećenjem pšenice i plodova, kao i danas“, kazala je uz ostalo nakon mise i prije početka kulturnog programa predsjednica HS-a Čavolja Zita Ostrogonac Kiss. Ujedno je zahvalila svim sudionicima na odazivu, posebno vlč. Sabolču Tomaškoviću, santovačkom kantoru Zsoltu Siroku i Mješovitom crkvenom zboru santovačkih Hrvata što su uljepšali misno slavlje. Svojom nazočnošću čavoljsku svečanost uveličali su predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac i zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković.



Najmlađi članovi Bunjevačkog kulturnog kruga iz Čavolja u povorci

Uslijedio je prigodni kulturni program održan pod šatorom u dvorištu mjesne osnovne škole. Program je otvorila dječja skupina Bunjevačkog kulturnog kruga s bunjevačkim plesovima i pjesmama. Koreografiju je sastavila i uvježbala voditeljica Zita Ostrogonac Kiss. Bajski KUD „Bunjevačka zlatna grana“ pod umjetničkim vodstvom Mirjam Filaković Czifra izveo je bunjevačke plesove u pratnji Tamburaškog sastava „Bačka“ iz Gare.



Članovi dječje skupine u župnoj crkvi

Na kraju je omladinska i odrasla plesna skupina domaćeg Bunjevačkog kulturnog kruga, koji djeluje pod okriljem Hrvatske samouprave Čavolja uz vodstvo Zite Ostrogonac Kiss, u pratnji garskog Orkestra „Bačka“ prikazala žetvene običaje bunjevačkih Hrvata u Čavolju.

Poslije programa druženje je nastavljeno na bunjevačkohrvatskom balu uz garski Orkestar „Bačka“.

S. B.

Proslava 50 godina crkvenog zdanja u Kašadu

Hrvati su vjernici, a to dokazuju i crkvena zdanja u njihovim naseljima. Ako ih nije bilo, uvijek su im nedostajala te bi ih počeli graditi kad bi gospodarski ojačali. Neki su to činili u najtežim vremenima, npr. u doba komunizma, a neki poslije demokratskih promjena u Mađarskoj.

Kašad je krajem 14. stoljeća posjed pečuške biskupije i pretpostavlja se kako je naselje imalo crkvu. Stanje pod Turcima bilo je teško i izvori navode kako je tad uništena i srednjovjekovna crkva. Potkraj 16. stoljeća sigetski veleposjednik András Dezső osigurao je zemljište za gradnju nove crkve u dijelu sela koji danas zovemo Stari Kašad. Crkva je i sagrađena. Uništena je u požaru koji je izbio u Kašadu krajem 16. stoljeća. Kašad nikad nije imao samostalnu župu, nego je pripadao Bremenu, a tako je i danas. U selu se sveta misa služi svakog četvrtka poslijepodne i jedne nedjelje u mjesecu. Župnik iz Bremena Celestin Benchea brine se o katoličkim vjernicima u Kašadu, a oko crkve zadužena je kantorica Mariška Stević.

U organizaciji Mjesne samouprave Kašada i Hrvatske samouprave Kašada u Kašadu je 9. srpnja održana svečana sveta misa u povodu jubileja izgradnje današnje kašadske crkve. Dugo su stanovnici Kašada imali tek katolički toranj, a sveta mise održavale su se u jednoj od školskih učionica.



Crkvu je posvetio pečuški biskup József Cserháti



Zvonik i crkva u Kašadu



Prije pedeset godina



S umirovljenim pečuškim biskupom Mihályom Máyerom



Trenutci slavlja

Na krizmu i na velike crkvene blagdane išlo se u Breme. Krajem 60-ih godina 20. stoljeća, za župnika Mihály Ferkova (Mijo Ferkov rodom iz Vršende), sve se češće počelo govoriti kako bi bilo dobro i potrebno da i u Kašadu imaju crkveno zdanje. Posla koordinатора prihvatio se Lacika Jerant te je uz pomoć mjesne poljoprivredne zadruge, pečuške biskupije i stanovnika sela uz toranj na zemljištu gdje je izgorjela jedna kuća sagrađena malena crkva. Gradnja

je dugo trajala, a crkva je posvećena 9. lipnja 1974. godine u čast Velike Gospe. Gradnju je vodio župnik Ferkov, a crkvu je posvetio pečuški biskup József Cserháti.

Sjetili su se Kašadani tih godina i 9. srpnja ove godine. Na svečanoj svetoj misi okupilo se stotinjak seljana i gostiju. Svetu misu služio je umirovljeni pečuški biskup Mihály Máyer uz župnika Rimokatoličke župe Breme Celestina Benchea i župnika harkanjske Rimokatoličke župe Ladislava Rontu. Svetu misu koja je služena na mađarskom jeziku, uz čitanja na hrvatskom jeziku, pjevao je Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja. Nakon svete mise priređen je svečani ručak koji su pripremile žene iz Kašada. Svećenicima i mještanima zahvalila je načelnica Kašada Zorica Plužar – posebno Hrvatskoj samoupravi Kašada, koja je uz mjesnu samoupravu snosila troškove dana. Dugo se razgovaralo i družilo toga dana u Kašadu.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Zoltán Czene

Urbani Šokci – Predsvatovski običaji u tradicijskoj kulturi Šokaca i Bunjevaca

Udruga „Šokačka grana“ iz Osijeka u suradnji sa Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata te Vinkovačkim šokačkim rodovima priredila je 24. i 25. svibnja 2024. godine 19. međunarodni okrugli stol „Urbani Šokci“ na temu „Predsvatovski običaji u tradicijskoj kulturi Šokaca i Bunjevaca koji žive u trima susjednim zemljama, Mađarskoj, Srbiji i Hrvatskoj“. Dvodnevni program okruglog stola održan je u Osijeku i Pečuhu.

Programi prvoga dana odvijali su se u osječkoj Staroj pekari. Okupljene su u ime organizatora pozdravili Goran Đaković, predsjednik Šokačke grane Osijek, a glazbeni program izvela je Ženska pjevačka skupina „Šokice“. Prvoga dana održano je 11 izlaganja, a među izlagačima bila je i suradnica Muzeja „Dorottya Kanizsai“ iz Mohača Mirjana Bošnjak, koja je održala izlaganje „O predsvadbenim običajima mohačkih Šokaca (prije 80 – 100 godina)“.

Osim nje prvoga dana izlagali su Milana Černelić („Specifična obilježja predsvadbenog darivanja kod podunavskih Bunjevaca“), Ljubica Gligorević („Pripreme za svadbu: prošlost, sadašnjost i današnje rekonstrukci-

Šeno. Sudionike 19. međunarodnoga okruglog stola „Urbani Šokci“ na temu „Predsvatovski običaji u tradicijskoj kulturi Šokaca i Bunjevaca“ pozdravio je dr. sc. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj. Održano je 12 izlaganja. Među izlagačima bili su Silvestar Balić



Na pečuškom dijelu okruglog stola

(„Svatovski običaji u udžbenicima narodopisa u Mađarskoj“), Vesna Velin i Joži Savai („Koja naša nek' se blaga maša... – predsvatovski običaji Hrvata-Bošnjaka iz okolice Pečuha“), Lilla Anna Trubić („Tradicionalna jela šokačkih svatova u Katolju“).

– tradicija, simbolika i naslijeđe“), Senka Davčik („Predsvadbeni običaji bunjevačkih Hrvata subotičkog kraja u suvremenom kontekstu“), Ljubica Pilipović („Šokački svatovski kolači“).

Branka Pavić Blažetin



Dio nazočnih

je prakse“), Marijana Kuna i Željko Predojević („Narativi o pokusnom braku i pokušajima sprječavanja braka kod Šokica u Baranjskom Petrovom Selu“), Vlasta Markasović („Mijene predsvatovskih običaja u Šokadiji“), Miroslav Šarić („Udavke – običaj pletenja vijenaca u Feričancima“), Martina Kelava i Ksenija Gluvaković („O predsvatovskom običaju bršljan u Cvelferiji“), Ruža Silađev („Kapara“), Katarina Dimšić („Pletenje vijenca – djevojačka večer u tradicijskoj kulturi Šokaca“), Ivana Petrović Ačaj i Josip Jagodar („Predsvatovski običaji Šokaca u Vrpolju i Slavonskom Kobasu – sličnosti i razlike“), Ivana Sabljak („Dječje poznavanje Šokadije“).

Nastavak manifestacije bio je 25. svibnja u Pečuhu u Hrvatskom klubu Augusta

Izlaganja su održali i Zvonko Benković („Od bilježenja do ugovora za svadbu – predsvatovski običaji u selu Matići početkom 20. stoljeća prema opisima učitelja Petra Draganovića“), Jasmina Jurković Petras („Radovi o šokačkim predsvadbenim običajima u Reviji Đakovačkih vezova“), Ivan Lović („Etnografski zapisi Lucije Karalić o predsvatovskim običajima u Gorjanima“), Josip Jagodar („Predsvatovski običaji u mjestima središnjeg dijela broskog Posavlja potkraj 19. i početkom 20. stoljeća“), Vinko Babić („Predsvatovski običaji sela Gradišta“), Anita Tufekčić („Predsvatovski običaji u cvelferskom kraju (sela Gunja, Vrbanja i Soljani)“), Biljana Krnjajić („Tradicionalni predsvatovski običaji u selu Bošnjaci

TRENUTAK ZA PJESMU

Odavno smo graničari stari

Odavno smo graničari stari
čuvali smo granicu na Savi
čuvali smo granicu na Savi
čuvali smo granicu na Savi
Čuvali je sa starih čardaka
branili je hrabro od Turaka
hrabro od Turaka
I djedovi svoju krv su lili
čuvajući nas zavičaj mili
nas zavičaj mili
Čuvali ga stotine godina
branili ga hrabro od tuđina
hrabro od tuđina
Dođe li dušman s bilo koje strane
potomci će zavičaj da brane
zavičaj da brane

Đuka Galović

U DRUGO STOLJEĆE S HRVATSKIMI NOVINA

Nova dvojezična knjiga HŠtD-a daje pogled u prošlost i budućnost glavnoga tiskanoga medija gradišćanskih Hrvatov. Bivši glavni urednik Petar Tyran je sastavio ov opširan pregled novinarskoga djelovanja.

Hrvatsko štamparsko društvo u krčmi Gregorić u Klimpuhu prezentiralo je svoju najnoviju knjigu Hrvatske novine kroz stoljeća. Uredio ju je bivši glavni urednik tajednika gradišćanskih Hrvatov Petar Tyran, ki si je ovom knjigom podignuo pravi i trajni spomenik.

Hrvatske novine kroz stoljeća je 20. svezak takozvane gradišćanskohrvatske biblioteke i ujedno i znatno proširenje rasprodane knjige Marina Berlakovića 100 ljet/Jahre HRVATSKE NOVINE iz 2011. ljeta. 2024. ljeta stupile su Hrvatske novine s kratkimi prekidima za vrijeme priključka Gradišća i onda Drugoga svetskoga boja i pobjonoga vremena u 115. ljetu izlaženja. Hrvatske novine su ada s dvimi nogami stigle u novo i drugo stoljeće, ča se zrcali i u novo zibranom naslovu.

Znatno proširenje sadržaja od 1996. ljeta

Novo stoljeće je pod Tyranovim uredništvom dostalo i znatno proširenje sadržaja. Knjiga ima prik 300 stran. Temelji na diplomskom djelu Marina Berlakovića, ko pokriva nastanak i razvitak novin kot i značenje za jezik i kulturu. Izdanje je prošireno s različnimi dodatnimi pogledi na novine, sa željama za budućnost i hvalom za 40-ljetno djelovanje Petra Tyrana.

Kako su se novine pred svim po opsegu, novimi rubrikami i sve većimi i konačno i šarimi slikami proširile, se lipo more viditi u zadnjem dijelu bogato ilustrirane knjige. Onde je naime otiskana jedna faksimile-stranica za svako ljetu izlaženja.

Uz povijesne podatke i privatni uvidi

Petar Tyran je u svojem uvodu i prvom poglavlju dao pregled o nastajanju novin i onda i jako peršonski uvid u 40-ljetnu karijeru sa svimi promjenami, ke je ili pokrenuo ili vrijeme doneslo. Bivši predsjednik Hrvatskoga štamparskoga društva Mirko Berlaković zastupan je s dvimi članki, ki se obadva kružaju oko velikoga pitanja neodvisnosti i pisanje za sve Hrvatice i Hrvate.

Vjerni dopisnik HN, akademik Nikola Benčić crta u svojem doprinosu optimalne novine, kako bi po njegovom mišljenju tribale biti. Kako je Tyran uticao i na svoju vlašću familiju, vidljivo je i u članku vjerojatno jednoga od najmladnjih čitateljev novin, Jakoba Tyrana. On rado razveže dičju stran i se veseli prinosom o Basbaritenori.



Bivši glavni urednik Petar Tyran je urednik zbornika

Katarina Tyran, međjutim, je bila jedna od glavnih inicijatoric digitaliziranja Hrvatskih novin za portal Austrijske nacionalne biblioteke Anno. Slavistica u svoji dvi članki istakne važnost Hrvatskih novin za znanstvena istraživanja. Isti pledaoaje drži i Lidija Novak. O tom piše i Vesna Kukavica u dvi članki, ka naslovljuje Hrvatske novine kronikom manjinske zajednice. Milan Bošnjak od Središnjega državnoga ureda u Hrvatskoj razlaže u svojem prinosu, zač su novine za Republiku Hrvatske od strateške važnosti. Zvana arhivarske funkcije novin, transportiraju i razvijaju novine i jezik. Jezikoslovkinja Sanja Vulić u svojem članku analizira jezik u nji, a slavist Georg Holzer pledira i u ovom članku za preuzimanje novoštokavskoga standarda i u Hrvatski novina.

S Lidijom Novak je Petar Tyran i u dužičkom intervjuu prošao još jednoč sve stanice svojega djelatnoga života uključujući i sve te aktivnosti, ki su se ušmuljali usput. Prema koncu knjige daje novi urednički tim kratak uvid u svoje djelovanje.

Grafički layoutirao je knjigu Filip Hauck-Tyran. U velikom formatu tvrde kore poziva minimalistički dizajn na čitanje članok. Te se more čitati ili po redu ili malo po malo jedan za drugim, skakajuć simo tamo. Neodvisno od toga daje ov zmožan zbornik važnosti Hrvatskih novin pravi okvir.

Članki potvrđuju odnosno istaču još jednoč to, ča mnogi znaju, ča se ali samo rijetko kad veli: Hrvatske novine spohadaju kroz 115 ljet zbivanja gradišćanskih Hrvatice i Hrvatov, su mjesto za diskusije i novosti i širu hrvatski jezik u Austriji, Slovačkoj, Mađarskoj, Češkoj i Hrvatskoj, aspekt, ki se čvrsto naglašava u knjigi.

Ljetna knjiga za člane Štamparskoga društva

Knjiga Hrvatske novine kroz stoljeća preporuka je za sve ljubitelje Hrvatskih novin, zainteresirane u mali svijt gradišćanskohrvatske zajednice i one u povijest i razvitak medijov, kulture i jezika. Knjiga se more nabaviti kod HŠtD i stoji 35,- eurov. Svi člani Hrvatskoga štamparskoga društva čedu dostati knjigu besplatno kot ljetenu knjigu u dohledno vrijeme po prezentaciji.

Tereza Grandić
Preuzeto: hrvatskenovine.at



Bogatstvo...

Nekadašnji glavni urednici Hrvatskih novin

Orkestar „Kolo” proslavio 25. obljetnicu djelovanja u FMK-u

Tukuljski Orkestar „Kolo” pod vodstvom Lászlóa Halásza već 25 godina svake srijede u Kulturnom centru Ferencváros (FMK) održava plesačnicu, a tu obljetnicu proslavili su 17. svibnja 2024. uz brojne goste, prijatelje, postojeće i stare članove. Na svečanosti izmjenjivali su se nastupi glazbenika i prijatelja s kojima su svirali tijekom godina.



S rođendanskom tortom

„Kolo je kružni ples južnoslavenskih naroda. Velika je prednost to što nije vezan za par, tako da svatko može slobodno ući. U plesačnici se stvara mnogo odnosa. Što više ljudi dolazi, veća mi je radost. Vatrema, temperamentna glazba također privlači mnoge mlade ljude”, kaže László Halász.

U Mađarskoj postoji 13 zakonom priznatih narodnosti, od kojih Hrvati, Srbi i Slovenci čine južnoslavensku zajednicu. Primarni je cilj Orkestra „Kolo”, koji je osnovan 1976. godine, prikupljanje, obrada i postavljanje mađarskih južnoslavenskih tradicija folklorne glazbe. Ansambl se također bavi glazbom naroda matičnih zemalja, ali i drugih južnih naroda poput Bugara i Grka. Već 25 godina svake srijede u Kulturnom centru Ferencváros (FMK) od 18:30 do 19:30 održavaju se satovi plesa za



Neumorni svirci

početnike, a od 19:30 plesačnica uz sudjelovanje redovite publike koja se razvijala tijekom godina.

U organizaciji Orkestra „Kolo” također se održavaju ljetni plesni kampovi u

kojima instruktori plesa pomažu početnicima i produbljuju znanje naprednih učenika uz neumoran stručni nadzor Lászlóa Halásza.

Proslava 25. obljetnice djelovanja Orkestra „Kolo” u FMK-u rezultat je entuzijastične organizacije plesača Ági Hudák, Gábora Töröka i drugih. Osim stalnih članova (Krisztiána Rodeka, Lászlóa Gajarszkyja, Zoltána Szabóa i Sofije Giovantsi) svečanosti su nazočili i stari članovi: György Németh, Gábor Smuk, Slobodan Wertzetics i drugi.

Protetkih desetljeća Orkestar „Kolo” učinio je i nastavlja činiti mnogo toga, kao i Kulturni centar Ferencváros, u smislu prikupljanja, obrade i prijenosa folklorne glazbe i kulture folklornog plesa.

Kršul • Foto: László Kovács

„KOLO KAMP” U BALATONSZEMESU

Ovogodišnji „Kolo kamp”, koji već godinama organizira Tukuljac László Halász – voditelj tukuljskog Doma kulture poznatiji kao voditelj i harmonikaš tukuljskog Orkestra „Kolo”, održan je od 25. do 30. lipnja u Balatonszemesu. Kamp je prilika članovima tukuljskog Južnoslavenskog plesnog društva da nauče nove koreografije, usavrše plesne korake i tjedan dana marljivo od jutra do večeri vježbaju s istaknutim koreografima i voditeljima brojnih plesnih skupina te plešu uz živu glazbu gostujućih orkestara. I ove je godine, shodno tradiciji, uz grčke, srpske i bugarske plesove organizirano i učenje hrvatskih plesova. Hrvatske plesove ove je godine 26. lipnja u sklopu Hrvatskog dana poučavala članica KUD-a „Tanac” Vesna Velin s harmonikašem Antušom Vizinom, koji je osigurao glazbenu podlogu. Polaznike kampa činilo je 30-ak mladih (pomladak tukuljske Južnoslavenske plesne skupine) i velik broj

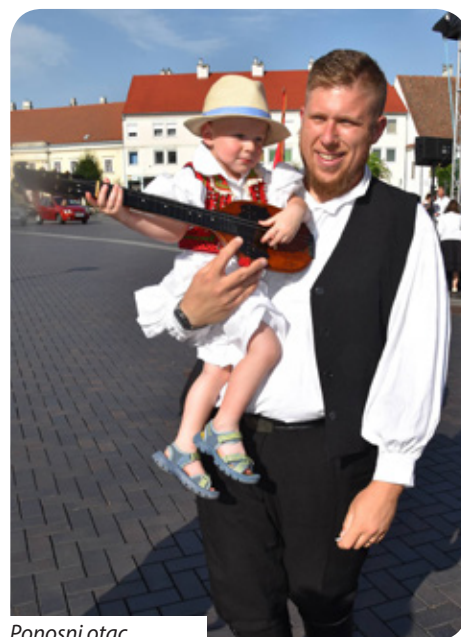
(gotovo dvostruko) odraslih zaljubljenika u folklor koji redovito odlaze na plesačnice. Vesna Velin, kako je rekla, upoznala ih je s bunjevačkim, bošnjačkim i podravskim plesovima (uspoređujući plesove ako imaju isto ime kod različitih etničkih skupina). Kako je izjavila za Hrvatski glasnik, u kampu je već poučavao član KUD-a „Tanac” Balaž Stanić, ali je ove godine bio spriječen, pa je zamolio nju da ode umjesto njega. Uz poučavanje spomenutih plesova Vesna Velin sa sobom je donijela i nošnju, bošnjačku i podravsku, koju je također predstavila. Istoga dana održana je i grčko-hrvatska plesačnica s orkestrima „Kolo” i „Mythos”.

U kampu je održano više plesačnica koje su svirali brojni orkestri: „Nevetek”, „T’Rrakija”, „Kolo”, „Rila”. Plesove su poučavali i Raymond Raffay (bugarske), Krisztifor Brczan (srpske) i László Szeltner (grčke).

BPB

XXII. ŠOPRONSKI HRVATSKI DANI

U Šopronu su 22. put priređeni Hrvatski dani. Ove godine dvodnevni programi odvijali su se 29. i 30. lipnja u organizaciji Hrvatske samouprave Šoprona u Hiži „Rejnpál”, u kojoj svoje prostorije ima Hrvatska samouprava Šoprona, i na otvorenoj pozornici obližnjega Várkerületa kod Gospina kipa. Pomoć pri organizaciji te potporu brojnim zanimljivim programima dali su mnogi: Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Udruga Hrvati – Horvátok, Matica hrvatska Šopron, Hrvatska samouprava Đursko-mošonsko-šopronske županije, Etnomemorijalni i informacijski centar gradišćanskih Hrvata, Katedra Čakavskoga sabora Šopron i brojni drugi. Organizatori se iz godine u godinu trude raznim programima pokriti brojne interese zainteresirane publike. Tako je bilo i ove godine.



Ponosni otac



Na glavnom trgu

„Otvorena je izložba, održana konferencija i okrugli stol, glazbena večer, nastup folkloriša, svečana sveta misa na hrvatskome jeziku”, ističe za tisak dopredsjednik Hrvatske samouprave Šoprona dr. Franjo Pajrić.

Dani su započeli otvorenjem izložbe slikara Srečka Perkovića u Hiži „Rejnpál”. Riječ je o izložbi radova koji su nastali između Božića 2023. godine i Tri kralja. Prikazuju 14 glagoljičnih slova u velikom formatu uz upotrebu brojnih drugih simbola. Izložba „Glagoljica mistično pismo Hrvata” na zani-



Najmlađi na pozornici



Najbolji koljnofski tamburaši

mljiv način predstavlja glagoljična slova kroz umjetničke naočale našičkoga slikara Srečka Perkovića. Izložbu je otvorio dr. Franjo Pajrić.

Između ostalih otvorenju izložbe nazočio je i zastupnik Mjesne samouprave Šoprona Márk Filep, koji je, kako donosi tisak, naglasio: „Hrvati i Mađari žive zajedno u Šopronu i okolici od srednjega vijeka. Nekoliko velikana našega grada dugujemo Hrvatima. Među njima je i nedavno premi-

nuli glavni liječnik János Grubits, kojemu u spomen i posvećujemo današnju izložbu jer je dr. Grubits puno učinio za grad Šopron ne samo kao predsjednik Hrvatske samouprave Šoprona nego i kao liječnik.”

Nakon izložbe održan je znanstveni okrugli stol na kojemu se raspravljalo o aktualnim temama, a na njemu su sudjelovali dr. Franjo Pajrić, Imre Tóth, András Krisch i Herbert Gassner. Zatim su predstavili „Regionalne studije XVI”. Nakon toga slijedila je večer s tamburaškom glazbom i Židanskim zvjezdicama.

Programi drugoga Dana započeli su svečanom svetom misom na hrvatskom jeziku u crkvi svetog Mihovila koju je služio

dr. Anton Kolić, koji inače služi svete mise na hrvatskom jeziku u Šopronu. Zatim je održan kulturni program koji je privukao brojne gledatelje. U programu su nastupili mališani iz šopronskog vrtića „Duga”, pjevači Hrvatskog društva iz Šoprona, Koljnofska folklorna grupa, Zbor „Lastavica” iz Narde, Zbor „Jorgovan” i Mali tamburaši iz Bizonje.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Ildi Korláth

Druženje u Potonji

Hrvatski gastronomski festival – Turnir noćnog nogometa ove je godine održan 5. srpnja u potonjskom rekreacijskom parku u organizaciji Mjesne samouprave Potonje i Hrvatske samouprave Potonje. U poslijepodnevним satima počele su se okupljati ekipe koje su pristigle sa svih strana Podravine i šire. Lijepo je doći u Potonju. Ljubazni domaćini, dobro društvo, veseli Podravci, ukusno jelo i, povrh svega, igranje noćnog nogometa po ljetnoj žegi.

Službeno je dan započeo svečanim otvaranjem iako su kuhari zapalili vatru ispod kotlića dva do tri sata prije toga. Nazočnima su se obratili parlamentarni zastupnik László Szászfalvi, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, u ime domaćina načelnik Potonje Tamas Reiz, predsjednik Hrvatske samouprave Potonje Jozo Dudaš, predsjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije Jelica Matyók Csende. Svi su oni naglasili važnost međusobnih susreta i druženja u formiranju zajednice.



Jozo Dudaš sa svojim Potonjkama



Uživale su u susretu

Na natjecanje „Najljepši kuhar Podravine“ – natjecanje u kuhanju tradicionalnih jela ove se godine prijavilo 17 ekipa. Dvije ekipe kuhale su u ogromnim kotlovima mimo natjecanja kako nitko ne bi ostao gladan – ekipa mjesne i hrvatske samouprave Potonje i ekipa Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“.



Potonjanke



Domaćini i ugledni gosti

Na Turnir noćnog nogometa ove se godine prijavilo devet ekipa, među njima i dvije ekipe iz Hrvatske – iz Rušana i Dekanovca. Unatoč žegi i ljetnoj vrućini raspoloženje na terenu i oko njega bilo je na zavidnoj razini. Orkestar se nije predavao, plesalo se i pjevalo, jela se izvrsna jela i kolači.

Nakon vatrene borbe na nogometnom terenu proglašeni su rezultati. Prvo mjesto osvojila je združena ekipa Kastélykert – Kastélyosdombó (Dombol), drugo mjesto osvojila je ekipa Lukovišća, a treće mjesto pripalo je ekipi Daranja.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica



S NOVINARSKOJ RADIONICI U HRVATSKOM DRŽAVNOM VJERSKOM KAMPU

U sklopu Hrvatskog državnog vjerskog kampa i ove je godine održana novinarska radionica koju je moderirala voditeljica kampa Lilla Trubić. Tijekom radionice sudionici su se upoznali s novinarskim žanrovima, pisali o događanjima tijekom kampa te fotografirali. Nekoliko fotografija s potpisom poslali su i za naš tjednik.

Gréta Fenyvesi poslala nam je sljedeće fotografije:

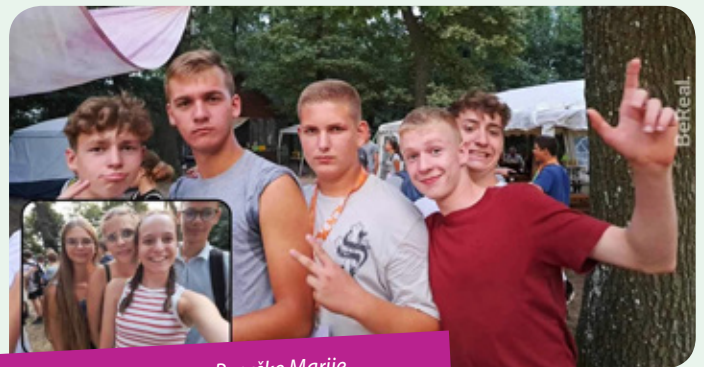
- 1 Super smo se osjećali sa sudionicima Kampa Peruške Marije, ali trebali smo se oprostiti od njih.
- 2 Nosimo torbe svima kako ne bismo zakasnili s programom u Vedešinu i Umoku.
- 3 Najljepša crkva u Koljnofu s Črnom Madonom.



Super ekipa

Botond Rešal zabilježio je sljedeća događanja:

- 4 Družili smo se sa sudionicima Kampa Peruške Marije.
- 5 Bogoslovu Martinu Bencešu postavili smo svakakva pitanja, a on je strpljivo odgovorio na sva.



Sa sudionicima Kampa Peruške Marije

Mark Nagy oslikao je odjeću Črne Madone

- 6 Teta Paula pokazala je raznoliku odjeću Črne Madone.

Mirjana Simai veselila se druženjima u kampu, a rado je fotografirala i na hodočašćima:

- 7 Super ekipa
- 8 Kod groba svećenika i pjesnika Pála Horvátha u Vedešinu
- 9 Na hodočašću smo često ožednjeli i veselili smo se osvježavajućim izvorima.



S bogoslovom Martinom Bencešem

Hrvatski kamp tradicija i običaja

Hrvatska samouprava Pustare svake godine priređuje Hrvatski kamp tradicija i običaja za mlade naraštaje u kojem sudionici upoznaju hrvatske tradicije i običaje svojih predaka. Ove godine od 29. srpnja do 2. kolovoza sudjelovalo je dvadesetoro djece od predškolske dobi do srednjoškolaca. Voditeljica kampa bila je Kata Végvári, djelatnica ureda Mjesne samouprave Pustare i članica ženskog pjevačkog zbora. Tijekom tjedna sudionicima je osigurana hrana, razne radionice, sportske aktivnosti, izleti i mnogi doživljaji.

U Pustari već gotovo dva desetljeća ne djeluje nijedna odgojno-obrazovna ustanova, pa se o dječjim programima brinu mjesna i hrvatska samouprava sela te Služba za razvoj djece. Vodstvo mjesta već desetljećima ulaže u razvoj mjesta kako bi uspjelo osigurati uvjete za zdrav i sadržajan odgoj mladih. Pustara raspolaže mnoštvom sportskih terena, ima malo i veliko nogometno igralište, teren za odbojku, šah, stolove za stolni tenis. Mogu se unajmiti bicikli, u središtu je mjesta igralište s mnogim igračkama te mjesto za kuhanje i pečenje na otvorenome. Selo raspolaže i čamcima ako bi se netko želio spustiti na rijeku Muru, a nedaleko je i vinograd Šandorica, koji se nalazi u prekrasnoj prirodi. Organizatori sve te mogućnosti iskorištavaju tijekom kampa.



Sudionici kampa



U muzeju



Nakon izrade cimera

I ove je godine organiziran biciklistički izlet radi upoznavanja prirodnih ljepota pomorskog kraja, a na sportskim terenima svakodnevno su se održavala natjecanja u vještini i u raznim sportovima. U kampu su za vrijeme slobodnih aktivnosti djeca rado igrala stolni tenis, nogomet i druge društvene igre. Budući da je riječ o kampu tradicija i običaja, sudionicima su predstavljene razne stare igre te je Marija Doboš održala radionicu hrvatskih obi-

čaja. Govorila je o svadbenim običajima i predstavila izradu cimera, tj. ukrasnog papirnato cvijeća kojim se nekad kitila svadbeni prostorija i kola. Kako bi se sudionici kampa upoznali s prošlošću pomorskoga kraja, organiziran im je posjet Muzeju Györgya Thuryja u Velikoj Kaniži. Kustosica im je pričala o životu ljudi na pomorskim prostorima od pradoba do prošloga stoljeća. Jedan je dan bio posvećen i upoznavanju gastronomije. Sudioni-

ci kampa s odraslima su kuhali paprikaš od krumpira, jelo koje je bilo omiljeno za vrijeme poljoprivrednih radova. U vrućim danima nije izostalo ni kupanje. Održane su razne igre u mjesnoj knjižnici, prezentacija policajaca, policijskih pasa te izrada narukvica i drugih predmeta. Pustarski su kamp materijalno potpomogli Fond „Gábor Bethlen” i Hrvatska samouprava Pustare.

Beta

Druženje i prijateljstvo koje traje – pečuški koncert

Panonski tamburaški orkestar i Hrvatska bratska zajednica

U koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog krajem lipnja održan je veliki trodnevni Festival Hrvatske bratske zajednice „Tambure kroz generacije“. Na njemu je nastupilo više od 900 sudionika iz 36 folklornih ansambala i tako se ujedno obilježilo 130 godina postojanja HBZ-a, najveće hrvatske iseljeničke organizacije u svijetu. Ukupno je u Zagreb stiglo više od 1500 potomaka Hrvata iz Amerike i Kanade. U njihovu programu nastupio je i pečuški Panonski tamburaški orkestar.



Trinaest folklornih društava predstavilo je svoj rad i način na koji čuvaju hrvatsku baštinu. Pjesmom, glazbom i plesom izrazili su snažnu emociju zbog dolaska u domovinu, a ovo je prvi put u povijesti da HBZ predstavlja kombinirani tamburaški festival za mlade i odrasle, pa se tako na zagrebačkoj pozornici okupilo i do četiri naraštaja iste obitelji.

Panonski tamburaški orkestar, koji vodi Valpovčanin Ivan Draženović, izvodio je skladbe koje je skladao sam voditelj orkestra: Prvi snijeg, Kiša (Tokyo rain), Pečuški valcer, Šetanje kroz snove (Croatian in New York) i Rivers of Pittsburgh.

Nakon nastupa pečuškog Panonskog tamburaškog orkestra u zagrebačkoj koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u sklopu Festivala Hrvatske bratske zajednice „Tambure kroz generacije“ u pečuškoj franjevačkoj crkvi 6. srpnja održan je zajednički koncert američkog Orkestra „St. George Adult Tamburitzans“ (Cokeburg, Pennsylvania) i pečuškog Panonskog tamburaškog orkestra. Priredba je ostvarena uz potporu Hrvatske bratske zajednice (Croatian Fraternal Union of America), glasnogovornika Hr-

vata u Mađarskom parlamentu Joze Solge, Hrvatske samouprave Baranjske županije, Hrvatskog kluba „August Šenoa“. Predstavnik Hrvatske bratske zajednice na čelu s nacionalnim predsjednikom HBZ-a Edwardom W. Pazom prije koncerta u svojem je uredu primio glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, doznaje Hrvatski glasnik.

Pečuškom koncertu nazočili su nacionalni predsjednik HBZ-a Edward W. Pazo, nacionalna tajnica/rizničarka Bernadette M. Luketich Sikaras, izvršni dopredsjednik Franjo Bertović, drugi nacionalni potpredsjednik Michael Ricci, direktor programa Derek Luketich Hohn, predsjednik nadzornog odbora Daniel Kochis, načelnica sektora za međunarodnu kulturnu suradnju i europske poslove Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske Mirjana Ana-Marija Piskulić, generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a i predsjednik Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivan Guban.

Branka Pavić Blažetin

Foto: RBSN

ST. GEORGE JUNIOR TAMBURITZANS

St. George Junior Tamburitzans započeo je s radom 14. svibnja 1950. godine kao Tamburaška skupina „Kolo“. Tamburašku skupinu vodio je i poučavao pok. Bernard M. Luketich. Izabran je 1947. godine, sa 16 godina, za predsjednika Hrvatske bratske zajednice i vodio je mnoge njezine aktivnosti. Tako je Tamburaška skupina „Kolo“ postala lučonoša, pronoseći bogatstvo hrvatskog folklora, njegove raznolike i divne narodne nošnje, njegove pjesme i tamburašku glazbu.

Godine 1955. Tamburaški sastav „Kolo“ mijenja naziv u „Mladi tamburaši sv. Jurja“ i dolazi pod vodstvo Johna Greguricha. Ansambl je također proširio svoju djelatnost: uz poučavanje sviranja tamburice i srodnih instrumenata, pjesama i plesova organizatori su uvidjeli potrebu usavršavanja polaznika u poznavanju hrvatskog jezika.

Tekstovi pjesama odabranih za programe i izvedbe na pozornici morali su biti pravilno izgovoreni i razumljivi kako bi izvođač i publika znali o čemu pjesma govori. Djeca od 4 do 5 godina navise pridružila su se svojim roditeljima u Hrvatskom domu Sv. Juraj kako bi upoznali i zavoljeli tamburašku glazbu i hrvatsku kulturnu baštinu.

Tako je Hrvatski dom Sv. Juraj postao pravi dom tamburice i škola koja djecu poučava i potiče na bolje razumijevanje kulture i običaja hrvatskog naroda, iz kojeg vuku korijene. Dok je početna faza ansambla uključivala rad i djelovanje prve generacije američkih Hrvata, sad okuplja drugu, treću i četvrtu generaciju Amerikanaca hrvatskog podrijetla.

U svojem sedamdesetogodišnjem djelovanju Tamburaši sv. Jurja gostovali su na brojnim priredbama, svečanostima i hrvatskim smotrama folklora u Sjedinjenim Američkim Državama, susjednoj Kanadi te u matičnoj domovini. Prvo gostovanje u domovini bilo je 1969. godine i zatim 1972. i 1974. godine. Ansambl Sv. Juraj nastupio je na sva 53 festivala pomlatka kulturne zajednice Hrvatske bratske zajednice u SAD-u, Kanadi i u Zagrebu. Glavni grad bio je, naime, domaćin sedam juniorskih festivala HBZ-a: 1976., 1981., 1986., 1997., 2004., 2013. i 2018. godine.

Ansambl trenutačno vodi njegova glazbena voditeljica i koreografinja Marlene Luketich Kochis, kojoj se pridružuje Daniel Kochis i asistira Bernadette Luketich Sikaras i Derek Hohn. Nacionalni predsjednik Hrvatske bratske zajednice Edward W. Pazo na čelu je udruge roditelja.



PEČUH/DAVOR – U organizaciji KUD-a „Matija Antun Relković“ iz Davora 29. lipnja 2024. u Davoru je organizirana IX. Smotra folklor „Padaj, kišo, nemoj na konjara“. Na smotri su uz domačine nastupili i gosti iz Bapske, Sabinja, Preloga i Pečuha u Mađarskoj te je tako smotra poprimila i međunarodni karakter. Pečuški KUD „Tanac“ oduševio je svojim nastupom. Članovi Konjogojstvene udruge „Slavonija“ iz Slavenskoga Broda s prekrasnim lipicancima i konjarima obogatili su cjelokupni doživljaj ovoga događanja.

Foto: KUD „Tanac“

MARTINCI – Kako na svojoj Facebook stranici donosi Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, momčad martinačkih Zrinskih – Veterana odigrala je utakmicu u Rušanima u povodu blagdana Srpnice, što je ujedno i mjesno prošćenje u Rušanima. Nogometaši su u nedjelju 7. srpnja bili u Rušanima, gdje su odigrali utakmice protiv Nove Šarovke i Gradine. Krajnji je rezultat bio sljedeći: 1. Nova Šarovka, 2. Zrinski – Veterani (Martinci), 3. Gradina. Nakon utakmice druženje je nastavljeno uz večeru i svirku.

BUDIMPEŠTA – Tamburaški orkestar „Rapsodija“ iz mjesta Semeljci kraj Đakova boravio je u Mađarskoj i Slovačkoj, gdje je od 4. do 7. srpnja sudjelovao na Regionalnom festivalu „EOFed“. U sklopu festivala održali su ukupno tri nastupa u Budimpešti i Košicama. U Budimpešti su na prvome koncertu u Glazbenoj kući sv. Stjepana 6. srpnja uz njih nastupili Pečuški gudači

(Pecs Strings) i budimpeštanski Simfonijski orkestar mladih sv. Stjepana te Studentski simfonijski orkestar Louvain-la-Neuve iz Belgije. Koncertu je nazočio i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić.

Regionalni festival „EOFed“ događanje je za mlade i amaterske simfonijske i komorne orkestre iz zemalja višegradske

skupine (Slovačka, Mađarska, Poljska, Češka) i za gostujuće orkestre iz susjednih zemalja i istočne regije. Glavni je cilj festivala pružiti priliku orkestrima da nastupe na međunarodnom festivalu, ali i da slušaju izvedbe drugih, da se upoznaju i druže s mladima i glazbenicima amaterima iz drugih zemalja te da steknu iskustva i prilike za suradnju u budućnosti.

TILOŠ – LEGRAD – Općina Legrad prije tri godine, zahvaljujući europskom projektu „Dvije rijeke – jedan cilj“, kupila je solarni čamac koji povremeno prometuje na rijeci Dravi između

27. đakovački susreti hrvatskih književnih kritičara

U sklopu ovogodišnjih 27. đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara 20. lipnja u Gradskoj knjižnici i čitaonici Đakovo predstavljena je knjiga mađarskog znanstvenika Gábora Szécsija *Narativ i Razumijevanje: Filozofski prinosi teoriji narativnog sebstva* (mađ. *Narratíva és megértés: Filozófiai adalékok a narratíván elméletéhez*). Knjiga je izašla u nakladi Đakovačkog kulturnog kruga i Znanstvenog zavoda za istraživanje manjina Fakulteta kulturologije, pedagogije i ruralnog razvitka Sveučilišta u Pečuhu početkom 2024. godine. Knjigu je na hrvatski jezik preveo Ivica Đurok, a o njoj su, uz prevoditelja, govorili i Mirko Ćurić te Zsolt Nemeskéri. Izdanje broji 247 stranica te je objavljeno u sklopu međunarodne istraživačke suradnje, a ispituje razmišljanje u pričama i komunikaciju kao međusobno povezane procese koji oblikuju značenje i sebe. Narativima koji prikazuju događaje, radnje, misli i osjećaje kao strukturiran slijed u vremenu i daju im značenje pristupa se kao misaonim shemama koje karakteriziraju ljudski način postojanja, a imaju i konstitutivnu funkciju u odnosu na psihološku stvarnost osobe. Knjiga Gábora Szécsija u duhu tog pristupa nudi kritičku analizu filozofskih, lingvističkih i psiholoških teorija povezanih s tom problematikom s posebnim osvrtom na ulogu narativnosti u povijesnom znanju i medijskoj komunikaciji.

BUDIMPEŠTA – U Budimpešti je 3. srpnja održan neformalni ministarski sastanak „EU – China Tourism dialogue“. Riječ je o prvom ministarskom sastanku otkako je započelo predsjedanje Mađarske Vijećem Europske unije (HUPRES). Na sastanku se raspravljalo o jačanju turističke suradnje između Europe i Kine u uvjetima nakon krize izazvane pandemijom COVID-a. U ime RH sudjelovali su veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić te diplomatski savjetnik Bruno Lopandić.

Izvor: mvep.gov.hr/hu

đu Legrada i Tiloša. Čamac služi za turističku vožnju po rijekama Muri i Dravi. Električni čamac prometovao je od 30. lipnja do 18. kolovoza.